

Vyjádření oponenta k doktorské disertační práci **Mgr. Jana Burdy**

Dynamika a rozšíření recentních svahových pohybů na úpatí Krušných hor

Školitel: doc. RNDr. Vít Vilímek, CSc.

Úvodní informace

Mgr. Jan Burda předložil obsahově bohatou práci v podobě souboru publikovaných článků, doplněného o úvodní komentář a shrnující diskusi se závěrem. Práce má 173 stran včetně *Curriculum vitae*, soupisu vlastních publikovaných prací, a obsahuje 95 obrázků. Autor v textu pracuje s velmi bohatým seznamem české i zahraniční odborné literatury, čítajícím 252 záznamů. Práce je strukturně členěna do pěti kapitol (A-E), věnujících se úvodním informacím a vstupu do problematiky (kapitola A), dále rozšíření, struktury a příčinám vzniku svahových deformací (kapitola B), dendrogeomorfologickému výzkumu (kapitola C), závěrečnému shrnutí hlavních poznatků (kapitola C) a přílohám v podobě jedné publikace z prostředí karpatského flyše, na které se autor podílel a fotografické dokumentace.

Aktuálnost zvoleného tématu

Autor si pro zpracování zvolil velmi aktuální téma svahových pohybů v extrémně exponovaném prostředí. O vysoké aktuálnosti svědčí i to, že během autorova výzkumu vzniklo několik nových svahových deformací. Vzhledem k potenciálním konfliktům těžebních prací a svahových procesů má práce i značný aplikační potenciál.

Splnění stanovených cílů

Autor si, v souladu s aktuálně řešenými otázkami svahových deformací ve světě, stanovil šest rozsáhlých cílů. S ohledem k nashromážděným výsledkům a jejich interpretacím lze konstatovat, že vytyčené cíle byly v zásadě splněny. Mírně spekulativní jsou výsledky analýzy získané dendrogeomorfologickou analýzou provedenou z buků lesních – kap. C1 (viz. dále). Navíc, v závěrečném shrnutí základních výsledků a přínosů práce autor tuto část zcela vynechal.

Zhodnocení metod zpracování

Autor využil celou škálu moderních metod výzkumu svahových deformací, což bylo i jedním z jeho stanovených cílů. Zevrubný přehled použitých metod v části A4 bohužel není v některých případech zcela dostačující a v publikovaných pracích nejsou vybrané metody dostatečně vysvětleny. Většina metod však byla zvládnuta kvalitně. Komentáře a připomínky mám pouze ke geofyzikální metodě elektrické odporové tomografie a k dendrogeomorfologické analýze. V části B2.7 autor naráží na malý hloubkový dosah jeho realizovaného ERT profilu. Čím byl tento dosah omezený, a jakým způsobem by bylo možné dosáhnout větších hloubek? Navíc, u některých ERT profilů není oznámena RMS chyba. Zvažoval autor i využití jiných geofyzikálních metod pro ověření získaných dat? Obecně se tento přístup doporučuje.

Zásadnější připomínky mám k dendrogeomorfologické analýze. Autor neuvádí způsob provedení a ověření věkových korekcí u letokruhových sérií (identifikace a odstranění chybějících/falešných letokruhů). Dále není jasné, jaké funkce byly využity při konstrukci referenčních chronologie.

Obecně největší problém však shledávám v přílišném vyvozování závěrů z analýzy excentricity letokruhů. Excentrickými přírůstky se stromy snaží navrátit do původní svislé polohy po svém naklonění (např. vlivem sesuvných pohybů). Excentrický růst se však nevyskytuje pouze v roce naklonění kmenu, ale s jistou „setrvačností“ se může vyskytovat i mnoho let po vychýlení. Letokruhy tak mohou (a velmi často mají) excentrický charakter i v době, kdy k naklánění stromu vlivem geomorfologických procesů nedochází. Pokud autor navíc vážené hodnoty excentricit sčítá, může docházet k setření skutečných signálů z letokruhových sérií právě vlivem „setrvačnosti“ excentrického růstu. Z tohoto důvodu se, autorem navržený princip stanovení „creep rate“ jeví jako nevěrohodný. Výsledky by byly důvěryhodné pouze v případě, že by se stromy s každým svým nakloněním vyrovnaly během pouze jedné vegetační sezóny, což je ovšem nepravděpodobné.

Neavizované věkové korekce a zejména „setrvačnost“ excentrického růstu letokruhů tak zpochybňuje i výsledky dekádní distribuce „creep rate“ uvedené v části C1.

Velmi nekompletní a zcela nedostačující informace jsou pro dendrogeomorfologickou analýzu realizovanou v části E1 (hodnotím pouze tu část článku, kterou Mgr. Burda vypracoval jako spoluautor). Jedná se zejména o informace o počtu a druhu použitých stromů, způsobu úpravy vzorků, zda byla sestavena referenční chronologie, kolik a z jakých pozic bylo odebráno vývrtů, jaký byl použitý vzorec pro výpočet excentricity letokruhů, a jak byly

ošetřeny věkové anomálie. Pokud se jednalo o jehličnaté druhy, pak by zejména zde byla na místě analýza reakčního dřeva pro zpřesnění výsledků, získaných analýzou excentricity letokruhů.

V části C1 by bylo vhodné blíže rozepsat, jakým způsobem autor předpokládá, že zkoumaný proces zapříčiní náhlé růstové zúžení/rozšíření, které rovněž analyzuje. Jaké je teoretické východisko tohoto přístupu?

Zhodnocení dosažených výsledků

Autor bezesporu získal velké množství výsledků. Většinu z nich lze považovat za velmi kvalitní, což dokládá i jejich publikace v prestižních impaktovaných časopisech. Množství faktů se v práci několikrát opakuje, což je u tohoto typu práce pochopitelné. Bohužel se ale často opakují i rozsáhlejší části výsledků. Patrné, je to zejména u části B1 a B2. Jaký je přínos kapitoly B1? Vzhledem k popsaným problémům s provedenou dendrogeomorfologickou analýzou, jsou nutně i výsledky příslušných kapitol mírně spekulativní. Dále, v úvodní části výsledků kapitoly B1.4 autor neprezentuje vlastní výsledky, ale diskutuje výsledky dřívějších prací (spíše nevhodná struktura). V diskusní části kapitoly B1 by bylo vhodnější zasadit své výsledky do širšího kontextu. Jaký je přínos obrázku B1.9? S prezentovanými daty autor prakticky nepracuje.

Formální stránka práce

Formální stránka práce je na výborné úrovni, rovněž kvalita obrázků je vynikající. Ačkoliv jsem v textu našel více jak čtyři desítky drobných překlepů, nepůsobí tyto vady nijak výrazně rušivě. Práce je psána velmi kultivovaným a odborným stylem. Autor velmi kvalitně provázal text s obrázky a přílohami. Pouze na několika místech jsou nesprávně uvedeny odkazy (např. v části B2.5) nebo neexistující citace (např. Burda et al. 2012 u obrázku C2.1).

Připomínky, otázky a náměty

- Některé dotazy a připomínky jsem uvedl již v předešlých částech. Níže uvádím další.
- V úvodní části postrádám bližší popis sněhových poměrů na zkoumané lokalitě. Důležité je to zejména proto, že autor s výškou sněhové pokrývky v textu dále pracuje.
- Informace v prvním odstavci druhého sloupce na s. 49 nekoresponduje s předpoklady, uvedenými na konci předešlého odstavce. Jaké příčině tedy autor klade za vznik sesuv z roku 2008? Srážky z 10. 10. 2007, nebo jarní tání v roce 2008? Ze zmíněné pasáže textu to není zcela zřejmé.

- Rovněž na s. 49 označuje za období, kdy došlo k pohybům na obou sledovaných lokalitách, září a listopad 2006 a únor 2007. Není možné vysledovat aktivitu na obou lokalitách i v listopadu 2007?
- Na s. 65 autor uvádí, že bude získán LIDARový snímek zkoumaného území. Skutečně se tak stalo?
- V jaké fázi recenzního řízení jsou uvedené publikace, vykázané jako „in review“?

Závěrečné hodnocení

Celkově lze říci, že předkládaná práce je na vysoké odborné úrovni. Autor prokázal hluboké znalosti nejen zkoumané problematiky, ale i velmi kvalitní přehled o zájmové lokalitě. Práce působí nadstandardním odborným i formálním dojmem. Výraznější problém představuje provedená dendrogeomorfologická analýza. Klady práce však výrazně převyšují zmíněné problémové pasáže. Celkově práci doporučuji k obhajobě na PřF UK v Praze, a po úspěšné obhajobě navrhuji udělit Mgr. Janu Burdovi titul Ph.D.

V Ostravě,
22. srpna 2012

RNDr. Karel Šilhán, Ph.D.

